

# „Elrabolják tőlünk a forradalmat”

Pongráz Gergely szerint kétszáz hiteles szabadságharcos él, de tizenkét év alatt tizennégyezren kaptak ötvenhatos-émlékérmeket

A Kádár-rendszer egyik legádázabb ellenségének tartották az „ellenforradalmár” Pongráz Gergelyt, a Corvin-köz 1956-os főparancsnokát, aki öt testvérével vett részt a szabadságharcban. Pongráz – aki szerzte a világon ismertségnek örvendő, könyvet írt a felkelőkről, a magyar Ki kicsodában azonban még ma sem szerepel – lapunknak beszámolt a rövidre sikerült miniszterelnöki vizitőről, ahol hiába kérte Medgyessy Pétert, hogy vegye rá az MSZP vezetőit: kérjenek bocsánatot az elkövetett bűnökért! A Corvin-köz parancsnoka ma elhúzóda a világtól, Kiskunmajsától öt kilométerre, Maris-pusztán él, egy tanyasi iskolából alakított '56-os múzeumban, amelyet ő hozott létre.

STEEKA ISTVÁN

Az 1956-os forradalom és szabadságharc negyvenhat év után is vitákat vált ki. Ön levelet írt az MSZP elnökének, Kovács Lászlónak, hogy ne korszorúzzanak bajtársaik sírjánál és emlékműveinél. Miért írta ezt?

– Mert a korszorúzással provokálják a jó érzésű magyar embereket. Kezddük azzal, hogy nem tudják megbocsátani nekünk azt a bűnt, amelyet ők követtek el. Az '56-osok kápolnájának belső falán háromszáznyolcvan márvány emléktábla a kivégzettek nevét hirdeti: születési évszámmal, foglalkozással és az erőszakos halál időpontjával. Ez a valóság. Vajon hány embert vertek agyon a börtönökben a kihallgatások során – ők vagy az elődeik?

– Ez a szocialista párt már nem teljesen ugyanaz, mint ami az elődje, az MSZMP volt.

– De vannak közöttük pufajkások, mint Horn Gyula. Nemcsak a szocialisták között akadnak ismertek és ismeretlenek, de az SZDSZ-ben is találhatók volt gyilkosok leszármazottai. Pető Ivánnak apja, anyja ávos volt. Bauer Tamás apja „körmös” Bauer néven vált hírhedtté. Ameddig ilyen emberek vannak közöttük, nem tudunk megbékélni. Ezek mennek ki a temetőbe megkoszorúzni azoknak a sírját, akiket ők juttattak oda. Aztán csodálkoznak, hogy kifütyülik őket?

– Mécs Imre maga is halálra ítélt volt.

– Mécs Imre viselkedésével vívta ki kifütyülését. Mécs nagybátyját, Mécs László pap-költőt Rákosi és Kádár rendszere is üldözte. Amikor először találkoztam Mécs Imrével, azt mondta nekem: Imre, ha nagybátyád felkelne sírjából, nem állnál meg a lábodon előtte. Nem szégyelled magad? Odaállsz a kommunisták mellé!

– Attól még lehet tisztességes ember.

– Egy tisztességes ember nem áll a kommunisták mellé.

– Többen mondják, hogy elég a kommunizálásból, hiszen közöttük is vannak rendes emberek.

– Nem vitatom, de ő nem tartozik közéjük.

– Tehát a Kovács Lászlónak írt levél azért született meg, mert azon az oldalon nem gyakoroltak bűnbánatot?

– Kért valaki bocsánatot 1956 leveréséért és az azt követő megtorlásért? Nem.

– A napokban Medgyessy Péter miniszterelnök az '56-os szervezeteket meghívta egy megbeszélésre a parlamentbe. Önt is meghívták, elment, majd hamarosan távozott onnan. Mi történt?

– Tulajdonképpen nem akartam elmenni. Sokat tépelődtem, de eszembe jutottak édesapám szavai, aki azt mondta: „Fiam, aki nem indul a versenyen, az biztos, hogy nem győz.” Gondoltam: lehet, hogy nem győzök, de meg kell próbálnom még egyszer. Elmentem. Kiskunmajsáról utaztam, késtem tíz percet. Amikor bementem a terembe, már ott ültek.

Dobossy Antal beszélt, de megláttam engem, és elhallgatott. A miniszterelnök helyet kínált. Én megálltam a szék mögött és azt mondtam: Miniszterelnök úr, addig nem ülök le erre a székre, ameddig egy ígéretet nem kapok. Elmondtam, hogy 1945-ben megalakult a Magyar Kommunista Párt, amelyik lejáratja magát és helyette létrejött a Magyar Dolgozók Pártja. Ez a két párt mérhetően terrorjával, törvénytelen ségével a forradalomhoz vezette az országot. Amikor 1956. november 4-én a szovjet hadsereg segítségével vérbe fojtották a szabadságharcot, jött a Magyar Szocialista Munkáspárt. Azt pedig nem kell mondanom, mert mindenki tudja, hogy mit tett az MSZMP: kivégzések, agyonverések következtek, hosszú évek a börtönökben, a hozzártározóknak megtagadták, hogy tisztességgel eltemessék halottaikat, és sorolhatnám a bűnököt. Nos, az MSZP jogutódja a három előbbinek, mert minden nagyon hozzájuk került. Az említettek miatt próbáltam elérni Medgyessy Péter bocsánatkérését.

– A miniszterelnök mit felelt?

– Azt: ő nem azonosul a bűnök elkövetőivel, s ha ő bocsánatot kérne, az azt jelentené, hogy magára vállalná az elkövetett bűnököt. Megkérdeztem tőle, ki Magyarország miniszterelnöke, Medgyessy Péter vagy Kovács László? Azzal folytattam, hogy országunk miniszterelnökének nincs ereje, hatalma, rávenni azokat az MSZP-vezetőket a bocsánatkérésre, akik bűnösök? S ne csak az ötvenhatosoktól kérjenek bocsánatot, hanem azokért a bűnökért is, amiket 1945 óta elkövettek a nemzet ellen? Azt mondta, nincs ekkora hatalma. Ebben az esetben szerintem nincs miről tárgyalnunk. Megfordultam, és távoztam a parlamentből.

– Másnap az egyes sajtónyilatkozatok arról szóltak, hogy ön nem a megegyezés híve. Igaz ez?

– Nem igaz! A megegyezés híve vagyok, mert szeretném az országban a békét. Am bűnbánat nélkül nincs megbocsátás. Nem is azt kérem, hogy bánják meg a bűneiket, azt kívánom: kérjenek bocsánatot! Kérjen bocsánatot a pufajkás Horn Gyula vagy Kovács László pártelnök az MSZP nevében, mint a kommunista pártok jogutódjának vezetője. Horn Gyula a holokausztért bocsánatot kért, pedig ahhoz semmi köze nem volt, de ezt a gesztust ötvenhatért nem tette meg. Jelcin és az orosz pátriárka eljöttek Magyarországra és bocsánatot kértek '56-ért. Ők vajon miért nem hajlandók bocsánatot kérni?

– Medgyessy Péternek miért kellene megbánni bármit is, hiszen ő nem a szocialista párt tagja.

– Most nem, de az MSZMP Központi Bizottságának tagja volt, miniszterelnök-helyettes, előtte szigorúan titkos tisztként szolgált, tehát részese volt az elnyomó rendszernek.

– Dobossy Antal, az '56-os Szervezetek Konföderációjának képviselője azt nyilatkozta a tör-



„Azt szeretném, ha minden városban – főleg Budapesten – lenne egy ötvenhatos emlékhely”

FOTÓ: KONCZ GYÖRGY

téntekről, hogy sértett, idős emberekről van szó.

– Az idős emberek a sértettek vagy az egész nemzet? Nézzük meg, ki Dobossy Antal? Olaszországból jött haza, a koránál fogva nem is lehet '56-os, hiszen gyerek volt. Azokat a gyerekeket, akik velünk harcoltak, mind ismerjük. Ezt az embert nem ismerjük. Másrészt ez a konföderáció nincs bejegyezve, három héttel ezelőtt alakult azzal a céllal, hogy pénzt kapjanak a kormánytól.

– Ahhoz mit szól, hogy Medgyessy Péter a megbékélés jegyében emlékművet szeretne állíttatni 1956 ötvenedik évfordulójára és a

volt forradalmárok nyugdíját, járadékát megemelné?

– Lehet, hogy harminc ezüstart vagy egy tál lencséért el lehet adni a forradalmat. El lehet adni azokat a bajtársainkat, akiket agyonverték, akiket felakasztottak. Am ezt tegyék meg mások, én nem teszem meg. Most a gyilkos ott jajveszél az áldozat sírjánál.

– Akkor ön mivel magyarázza, hogy Nagy Imre mártír miniszterelnök lánya, Nagy Erzsébet, együtt korszorúzott 1994-ben Horn Gyulával, az akkori miniszterelnökkel?

– Ő oda tartozik.

– Nagy Imre a szabadságharcért halt meg.

– Nagy Imre a forradalom első napjaiban még elvtárs volt, csak a további fejlemények sodorták magukkal. Nagy Imrét ennek ellenére elfogadom mártírnak. Ennek legfőbb oka az, hogy amikor Mátyásföldön fogva tartották a szovjetek, Münnich Ferenc kiment hozzá, és azt mondta neki: ismerje el Kádárt miniszterelnöknek, mondjon le miniszterelnöki rangjáról, és kap egy miniszteri széket. Nagy Imre nemet mondott. Ekkor már tudta, hogy ezzel halálos ítéletet is aláírt, mert jól ismerte elvtársait.

– Ezek szerint lánya nem tiszteli édesapja végakarát?

– Nem. Úgy látom, Nagy Erzsébet közejük tartozik. Ha van valami MSZP-s összejövetel, fontos esemény, Nagy Erzsébet mindig ott van. Arra is ügyelnek, hogy a televízióban mindig bemutatassák, íme, Nagy Imre lánya velük van.

– Sok '56-os forradalmár úgy látja, hogy az akkori kommunista párt, a Magyar Dolgozók Pártjának ellenzéke, az úgynevezett revizionista értelmiség kisajátította magának a forradalmat, és erre törekszik ma is. Ezt egy felkelő, a Corvin-köz volt főparancsnoka miként látja?

– Elrabolják tőlünk a forradalmat. De ameddig élek, és amíg létezik az '56-os múzeum, a kápolna, és szervezem az '56-os ifjúsági táborokat, addig nem engedem ellopni a forradalmat. Erre megy ki a játék: meg kell nézni, kiből csinálnak forradalmi hősöket.

– Ön szerint kiből?

– Nagy Imréről, a kommunisztákból. Maléter Pálból, aki szintén kommunista volt, bajtársaim vére szárad a kezén.

– Maléter átállt a forradalom oldalára.

– Valóban átállt, de mikor? Öt perccel azelőtt, hogy Nagy Imre bejelentette: győzött a forradalom. Október 28-án, délben még csaknem ötven halottunk volt a Corvin-közben Maléterék lövéseitől. Ezt nem tudom megbocsátani neki. Aztán kommunista hőst csináltak Angyal Istvánból, aki nem tud ez ellen védekezni. Amikor vitték akasztani, állítólag azt kiáltotta: Eljen a párt! – amit nem hiszek el.

– Akkor kiknek köszönhető a forradalom?

– A pesti srácok. Nem politizáltak, csak harcoltak. Pontosabban politizáltak, de nem a párt, hanem a nemzetpolitika szintjén. A forradalom mottóját – fényképet is lehet erről látni a múzeumban – a falra a firkálták: „Talpra magyar, hi a haza, minden ruszki menjen haza!” Semmi mást nem akartunk, csak szabad és független Magyarországot.

– Csökönnyösen, hitelt védi a forradalom emlékét. Talán ezért akarják több oldalról is aláásni az ön hitét, sőt megkérdőjelezni, hogy ön volt a Corvin-köz főparancsnoka.

– Elő kell keresni a dokumentumokat, ott vannak a Történeti Hivatalban.

– 1956 defenzívában van?

– Abban. A hiteles szabadságharcos ötvenhatosok nem mernek megszólalni. Még ma is félnek.

– Akkor kik az ötvenhatosok? Valami baj lehet, hogy ennyi részre szakadtak a volt felkelők.

– 1956-ban talán 3500-4000 ember fogott fegyvert Budapesten. A fele a harcok alatt elesett. A túlélők egy része elmenekült Nyugatra. Én is, meg a testvéreim is. Aki itthon maradt, azok közül nagyon sokat agyonverték a börtönben vagy felakasztottak. Negyvenhat év elteltével többen meghaltak a résztvevők közül. Sokat mondok, ha ma még él kétszáz hiteles szabadságharcos. Am a kormányok tizenkét év alatt kiadtak tizennégyezer ötvenhatos-émlékérmeket. Vajon kiknek? Csoda, hogy veszekednek, és nem férnek meg egymással az ötvenhatosok? 1956. október 30-án Köbl József budapesti párttitkár a rádióban felhívással fordult a kommunistákhoz, hogy csatlakozzanak a nemzetőrséghez. Minden ávosból nemzetőr lett, kapott nemzetőrizagolványt.

– Budapestről leköltözött Maris-pusztára, a tanyavilágba, százhatvan kilométerre a fővárostól. Miért volt erre szükség?

– Amikor megszűnt az '56-os múzeum Budapesten, mert elvetették az épületet, elhatároztam, hogy másik múzeumot alapítok, de olyan épületben, amely az én tulajdonom. Budapest politikai szemétdombnak tartom, és csak akkor megyek a fővárosba, ha nagyon muszáj. Végzem a magam munkáját, megvan a célom. 1999. március 14-én nyílt meg a múzeum. Azt szeretném, ha minden városban – főleg Budapesten – lenne egy ötvenhatos emlékhely, ahová elmehetnek a fiatalok, hogy megtudják az igazat. Sajnos, az iskolai történelemkönyvekben még mindig meghamisítják a forradalmat. Sok autóbusz jön ide fiatalokkal, két órát töltenek a múzeumban, végigvezetem őket, és elmondom 1956 valódi történetét. Összel egy pécsi busz általános iskolásait megkérdeztem az előadás után: Gyerekek, tanultok valamit ötvenhatról? Az egyik gyerek azt mondta: Gergely bácsi, annyit tanultam, hogy most már megtaníthatom a történelemtanáromnak is.

– Miért ilyen meghátrált?

– Negyszázharmincöt hősi halottja van a Corvin-köznek. Én nem engedhetek ötvenhatból, mert bajtársaimat árulnám el. Hiszek a túlvilágban, hiszem azt, hogy előbb-utóbb találkozom velük ott fenn. Vajon mit mondanék nekik, ha nem ezt tenném? Hogy elárultalak benneteket, srácok, s azokat az eszméket, amiért meghaltatok? Engem a hitem kötelez.

## SZEMELVÉNYEK PONGRÁZ GERGELYHEZ ÉS A DEMOKRÁCIA KÖZPONTHOZ ÍRT TÖBB SZÁZ LEVÉLBŐL:

...Éveken keresztül bosszantott, hogy a »gyilkosok« utódai álságosan ünnepeltek, koszorújukkal megemlékeztek az '56-os áldozatokról. Egyáltalán nem méltó, s nem őszinte tett ez a részükről. Olyan, mintha Haymau utódai az aradi vértanúkról megemlékezve ünnepelelnék. Ugyancsak megütköznenek a vértanúk leszármazottai...” (D. Szanisla, Szeged)

...Keresztény módon én már szívesen megbocsátanék, ha őszinte megbánást tapasztalnék részükről. A megbánás első jele lehetne, ha megkímélnék jelenlétüktől ezt a legboldogabb-legszomorúbb ünnepünkön megrendezendő közös emlékezésünket.” (B. Erik, Balassagyarmat)

...Már azt is mélyrehatóan találtam, hogy a kormánypartok megszavazták a Nagy Imre-érdemrend megalapítását, és döntöttek az '56-os forradalom megünnepléséről. Számomra ez a tetűk a kegyelet, a fájdalom meggyalázásával egyenlő.” (L. Emese, Budapest)

...Már késő a bocsánatkérés, ha ténnek is, elkétek vele. A saját nemzetársukat halálba küldők – ha egyáltalán e nemzethez tartozók –, szálljanak magukba! Tűnjenek el a közéletből, amíg nem késő! Nekik s elvtársaiknak nem a Parlamentbe, de meg a Kossuth térrre sem volna szabad tenni a lábukat...” (R. József, '56-os bajtárs)

„Alulírtakat egyetértésünket fejezzük ki a Pongráz Gergely Kovács Lászlóhoz intézett nyílt levelében foglaltakkal, azaz azzal, hogy az MSZP tagjai ne korszorúzzanak az ötvenhatos szabadságharcosok sírjánál és emlékműveinél”. (A Hit és Haza Polgári Kör 36 tagja)

...A Magyar Nemzet 2002. szept. 25-i számában megjelent Pongráz: Az MSZP ne korszorúzzon c. cikk alapján az Összefogás Polgári Kör (Budapest) teljes mértékben egyetért a Pongráz Gergely levelében foglaltakkal és támogatja azt...”

...Tökéletesen igaza van és bizunk abban, hogy nem lesz szükség a szégyenletesen hatalomra került és uralkodó kormány korszorúzó, megemlékező tagjainak kifütyülésére. Hagyják végre békén a hőseket, ne feszítsék a húrt!” (Magyar László Polgári Kör)

...A szocialisták nem tisztították meg pártjukat azoktól, akik éppen 1956 leverésében és az azt követő megtorlásban »jeleskedtek« székelyteljes módon. Az idei évforduló kapcsán látogassák meg inkább Maris-pusztán az '56-os Múzeumot, mondjanak el az áldozatokért engesztelésül egy-egy imát a múzeummal szemben álló kápolnában...” (Jobbbravárók Polgári Köre, Szakmár)